

Tudástár – az információ fellelőjére

„A könyvtár ma már nem pusztán a könyvek, dokumentumok tára, hanem az információ tárháza. A könyvtárosoknak pedig feladata, felelőssége, hogy megtanítsa a használókat a releváns információk felkutatására” – fogalmazott Pumerscheinné Bedekovity Zóra, a paksi Pákolitz könyvtár igazgatója, akivel a könyvtár közösségépítésben betöltött szerepéről beszélgettünk.

Kalmár Erika: *A könyvtárakat úgy szokták emlegetni, mint a tudás házáat. A paksi Pákolitz könyvtárnak kalandos története van. Hogyan lett az egyszerű kis Paksi Olvasókörből és Népkönyvtárból jelentős könyvtárral rendelkező városi könyvtár?*

Pumerscheinné Bedekovity Zóra: A település első könyvtárát, a Kaszinó Könyvtárát, a 19. század negyvenes éveiben hozták létre. 1851-ben a bécsi kormány sajnálatos módon bezáratta a ka-

szinót, és a könyveket megőrzésre szétosztották a tagok közt. A volt kaszinó polgári származású tagjai – kereskedők, iparosok, néptanítók – nem sokkal később, a kor szellemiségéhez igazodva, Paksi Polgári Olvasókör néven „újra alapították” az egykori könyvtárát, sőt az Iparos Olvasókör sem várta túl sokat magára, 1898-ban a mesteremberek is megalakították a saját intézményüket. Az olvasókör a világháborúk alatt is képes volt megmenteni vagyona egy jelentős részét. 1913-ban pedig megkezdte a működését a Paksi Népkönyvtár, amelynek könyvtárára 1965-ben megközelítette a 15000-et. Egy kisebb ugrás a történelemben és elérünk 1968. július 5-éhez, amikor is

Darvas József, a Magyar Írók Szövetségének elnöke felavatta az új paksi Járási Könyvtárat, egyúttal meghirdette az Olvasó Néperért Mozgalom beindítását. A modern könyvtár a könyvkölcsönzés mellett egyéb kulturális tevékenységgel is foglalkozott: író-olvasó találkozók, kiállítások, előadások, kiadványok megjelentetése, klubok működtetése.

Az intézmény 2003-ban vette fel a paksi születésű költő, Pákolitz István nevét. A helyhiány folyamatosan megnehezítette a könyvtári szolgáltatások szervezését. 2012-ben az önkormányzat önerőből felújította a főépület szomszédságában található épületet, itt kapott helyet a Kincskereső Gyermekkönyvtár is. A korszerű, barátságos, világos, vidám tér sok új látogatót eredményezett. Szolgáltatásaink folyamatosan bővülnek, változnak. Ennek előidézői az új könyvtárhatalmas igények – a mikro- és makro környezet változásai és az új trendek.

K. E.: *Érdekes maga az épület, amiben a könyvtár működik, hiszen a községi tanács 1968-ban megvásárolta a régi zsinagóga épületét. A könyvtár azóta is ebben a patinás épületben működik. Mit lehet tudni magáról az épületről?*

P. B.Z.: Az első paksi zsinagógát 1785-ben építették, ami többször leégett, ezért újra kellett építeni. A 19. században a településen működött Tolna megye második legnagyobb zsidó hitközsége. Egy jelentősebb renoválásra 1909-ben került sor, akkor színes téglaborítást kapott az épület. Az egykori zsinagóga ma már csak körvonalaiiban emlékeztet a régire. Az átépítéskor megszüntették a kovácsoltvas kerítést, a homlokzati bejáratot a járdára nyitották, az oszlopok beépítésével

emeleti szintet alakítottak ki. Az ország gazdasági életében csökkent a paksi kereskedelem szerepe, ezért a nagykereskedők elhagyták a várost. A hitközség tagjainak a száma 1956 után 10 fő alá csökkent. A hitéletet szolgáló épületek feleslegessé váltak, eladták őket, így lett belőle könyvtári épület.

K. E.: *A könyvtár, mint tudástár, mint kultúrákövetítő közeg számtalan más feladatot is ellát. Milyen sajátos szolgáltatásokkal várja a könyvtár a város lakóit?*

P. B.Z.: A három intézményegység (központi könyvtár, Kincskereső Gyermekkönyvtár, Kínálgató Iskolai és Gyermekkönyvtár) a város teljes lakosságának könyvtári ellátását végzi heti 44 órában. A könyvtár szerepe az információs társadalomban jelentősen megváltozott. Véleményem szerint ez azonban nem jelent számunkra veszélyt, hanem inkább lehetőséget ad nekünk. Sok könyvtárnak már a nevében is megjelenik az új szerep: *információs és tudásközpontok* jöttek létre az elmúlt években. A könyvtár ma már nem pusztán a könyvek, dokumentumok tára, hanem az információ tárháza is

egyben. A könyvtárosoknak pedig feladata, felelőssége, hogy megtanítsa a használókat a releváns információk felkutatására. Kiemelten fontos, hogy a középiskolásokkal elsajátítsuk a keresőrendszer, adatbázisok helyes használatát. A könyvtárosok (= információs szakemberek) feladata, hogy ezeket megtanítsa. Az internet elterjedésével kitarul előttünk a világ, azonban a digitális szakadék miatt sokan esnek el ettől a lehetőségtől. Feladatunk, hogy a periférián levőket elérjük, tanfolyamokon megtanítsuk őket a digitális eszközök használatára, Digitális Jólét Pontként segítsünk a hozzánk fordulóknak. Az információs szerep abban is megnyilvánul, hogy a könyvtárak a kölcsönzései és olvasótermi szolgáltatásokon kívül rendezvényeket, író-olvasó találkozót, ismeretterjesztő előadásokat és kiállításokat is szerveznek. A korszerű könyvtár közösségi térként is funkcionál. Napjainkban nagy kihívást jelent az olvasásfejlesztés, az irodalmi művek megszerettetése. Könyvtárunk már kisgyermekkortól kezdve igyekszik támogatni a családokat – majd az oktatási intézményeket – a gyermekek ol-

vasóvá nevelésében. Fontosnak tartom továbbá a könyvtár szerepét a helyi identitás megerősítésében.

K. E.: *Milyen a könyvtár látogatottsága, mennyire változtak az olvasási szokások az internet megjelenésével?*

P.B.Z.: Csökkent az aktív olvasók száma, ennek egyik oka lehet például a népesség számának csökkenése. Ezt próbáljuk azzal ellensúlyozni, hogy különböző városi rendezvényeken ingyenes beiratkozással várjuk a látogatókat, így is próbálunk új olvasókat megszólítani, becsalogatni. Ezzel szemben jelentősen nőtt a kölcsönzött dokumentumok száma, ami azt mutatja, hogy kevesebb az olvasónk, de ők többet kölcsönöznek. Igyekszünk népszerűsíteni a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségét is. Könyvtárunkban nagyon magas a távhasználatok száma. Ennek oka a könyvtári rendszer használói igényekhez való igazítása lehet: keresésre, böngészésre, könyvek előjegyzésére és foglalására, kölcsönzési határidő meghosszabbítására is van lehetőség ennek a rendszernek a segítségével.

K.E.: *A könyvtár kultúra közvetítő szerepe mellett jelentős közösségfejlesztő funkcióval is bír. Hogyan jelenik ez meg a könyvtár életében?*

P.B. Z.: A közösségfejlesztés könyvtárunk második legfontosabb stratégiai célja. Ray Oldenburg elmélete szerint az intézmény akár „harmadik otthonná” is válhat, hiszen közel hozza egymáshoz a környéken élőket. Az újonnan érkezőknek és a látogatóknak a „közösség kapuja” is lehet azáltal, hogy elősegíti a különböző csoportok kialakulását, a környék

fejlődését, amellyel, hogy szórakozási alkalmat kínál. A közösségfejlesztés érdekében versenyeket, vetélkedőket rendezünk csoportok számára, klubokat működtetünk, civil szervezeteket fogadunk be, könyvtárépületen kívüli klubfoglalkozásokat szervezünk, más intézményekkel, civil szervezetekkel közös rendezvényeket valósítunk meg.

A szervezési feladatokkal megbízott kulturális szervező kollégánk részt vett az Országos Széchényi Könyvtár által is meghirdetett *A kulturális közösségfejlesztés*

gyakorlata című képzésen, amely segítséget nyújt a napi gyakorlatban.

K.E.: *Az Országos Széchenyi Könyvtárral együttműködve részt vesz a Közösségek Hete programban. Milyen programokkal készültek erre az eseményre?*

P.B.Z.: Az első program egy helyi szerző, Prancz Zoltán *Kinyilatkoztatáson innen és túl* című könyvének bemutatója volt. A Családfakutató klub és a Helytörténeti klub közös rendezvénye volt egy beszélgetés Lóránd Péter, Osztermayer Erzsébet és Örvös Ferenc által összeállított *A Paksra betelepedett Osztermayer család* című kötetről. Retro napot tartottunk, ezen a napon nyugdíjas kollégáink várták az olvasókat néhány órán keresztül. Nyugdíjasaink örömmel fogadták a felkérést. A programot *Cserenap – Legyél te is könyvtáros!* címmel hirdettük meg.

K. E.: *Hogyan segítik elő a társadalmiasítás, közösségi alapokon való működés folyamatát? Milyen eszközökkel, milyen szolgáltatásokkal teszik ezt?*

P.B.Z.: Intézményünk arra törekszik, hogy a használó könyvtárává váljon. Ennek érdekében a társadalmiasítás különböző szintjein vonjuk be a város lakosságát a könyvtár életébe. *Konzultáció szintjén* nyitottak vagyunk az olvasók javaslataira. A véleménynyilvánítás eszközei a személyes konzultáció, a közösségi oldalak, az épületekben elhelyezett ötletládák, az elégedettség- és igényfelmérések. *A bevonás szintjére* példa, hogy tavaly nagy felújítás volt a könyvtárban, a könyvek visszapakolására kevés időnk maradt.

A Facebookon közzétett felhívásunkra több önkéntes segítő érkezett. Az *együttműködés szintjén* a kulturális intézmények, az önkormányzat, az Atomerőmű, a civil szervezetek rendszeresen tartanak értekezleteket, amelyekben egyeztetik programjaikat, javaslatokat tehetnek egymásnak. Közösen valósíthatnak meg egy adott téma köré szerveződő rendezvénysorozatot, humán erőforrással, eszközökkel támogatják egymás programjait. Könyvtárunk rendszeresen kitelepül más intézmények programjaira – az adott témához (pl. futóverseny, augusztus 20-a, gyermeknap stb.) kapcsolódó folyóiratokat, szép- és szakirodalmat ajánlunk a rendezvény résztvevőinek, kézműves-foglalkozást nyújtunk a gyermekeknek.

Könyvtárunk konzorciumban, két társintézménnyel együtt, sikeresen pályázott az EFOP-3.3.2-16 – Kulturális intézmények a köznevelés eredményességéért című felhívásra. Az „Egy CSEPP a nevelésért” című projekt célja a három paksi kulturális intézmény – Csengey Dénes Kulturális Központ, Paksi Képtár, Paksi Pákolitz István Városi Könyvtár – együttműködésének erősítése. A program célja, hogy támogassa az

óvodás gyermekek, az általános és középiskolás tanulók oktatási intézményen kívüli kompetenciafejlesztését, ismeret- és tudásgyarapítását a helyi kulturális intézményekben.

K. E.: *Milyen közösségek kapcsolódnak a könyvtár tevékenységéhez?*

P.B.Z.: Hosszú évek óta működik a gyermekkönyvtárban a Baba-Mama Klub, amelyben intézményünk a védőnői hálózattal működik együtt. Nagy sikerű a Társasjáték Klub, ami 2017 októberében intézményünk kezdeményezésére indult. A Helytörténet Klub azokat a látogatókat gyűjti össze, akik a helytörténet iránt érdeklődnek. A Családfa Kutató Klub a klub vezetőjének kezdeményezésére jött létre. A könyvtár támogatásával a klubtagoknak különböző adatbázisokban való keresésre is lehetősége nyílik. Idén elindult az Olvasókör, a találkozókön egy-egy témában ajánlunk szépirodalmat az érdeklődőknek. A jövőben tervezzük egy Pszicho Kávéház indítását is.

K.E.: *Köszönöm az interjút, további munkájukhoz sok sikert kívánok!*

PUMERSCHINNÉ BEDEKOVITY ZÓRA – Főiskolai tanulmányait a szombathelyi Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskolán informatikus könyvtáros – német nyelv és irodalom szakos tanár szakpáron végezte. Egyetemi végzettségét a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán, informatikus könyvtáros szakon szerezte meg. 2007 óta a Tolna Megyei Illyés Gyula Könyvtárban, kistérségi hálózatgondozóként dolgozik. 2011-ben elnyerte a fiatal könyvtárosok számára elérhető legrangosabb hazai díjat, az „Az év fiatal könyvtárosa” címet. Ugyanebben az évben ösztöndíjat nyert a Goethe Intézet által szervezett németországi nyelvtanfolyamon való részvételre. Müncheni tartózkodása során több könyvtárat is meglátogatott, és tapasztalatait cikk-sorozat formájában a Raabe Kiadó gondozásában megjelent Korszerű Könyvtár című periodikában publikálta. 2013. január 1-jétől lett a Paksi Pákolitz István Városi Könyvtár munkatársa, azóta vezetője. A „Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás” EFOP-1.3.1-15-2016-00001 projekt társadalmiasítási munkacsoport tagjaként, a „Kulturális intézmények társadalmiasított működtetése” című módszertani útmutató szakterület-specifikus kidolgozásában is szerepet vállalt.